

ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์

ประชาธิปไตย ป.ร.

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๔๗๕ พรรษา
นี้จจุบันนสมัย มัถกภูสมพัตสร พุทธจักายนมาส อัยฉุมสุร
ทิม ฤมมวาร โดยกาลบริจเฉท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก มหันตเดชน
คิลกรมาธิบดี เทพยปรียมหาราชรวิงศ. อสัมภินพงศพีระ
ถัมศรบุรุษรัตนราชนิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราช
สังกาศ ออกโตสุชาวตส่ำศุทธเคราห์ฉฉ ฉักรับรมนาถ จุพาลง-

เล่ม ๔๕ หน้า ๔๘๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๕

กรณราชวรังกูร มหามกุฏวงศวิสุตยวิบูลย์ ราชธรรมทศพิช
อุตถกฤษณนิบดิน อุดุลยกฤษณนิบดิน บวรพาธิการสุสาธิต
ชั้นยลัทธิณวิจิตรเสภาภคยสรพวงค์ มีหาชโนตมางคมาณฑ
สนธิมตสมันตสมาคม บรมราชสมภาร ฅพิพยเทพาวตาร
ไพศาลเกียรติคุณ อุดุลยศักดิ์เดช สรรพเทพเวศปริยานุรักษ
มวงคัลลันนเนมาห้วย สุโขทัยธรรมราชา อภินาวศิลป์ศึกษา
เดชนาวุธ วิชัยยุทธศาสตรโกศล วิมลนรรยพินิต สุจริตสมา
จาร ภัทรภิกษุณานประตีกานสุนทร ประวรศาสโนปสตมภก
มูลมุขมาตยวรนายกมหาเสนาณี สรราชนาวีพยุหโยชไพยมจร
บรมเชษฐุโสทรสมมต เอกราชยยศสทธิคมบรมราชสมบัติ
นพปฎลเศวตฉัตรดิฉัตร ศรัทธโนปลักษณ มหาบรมราชา
ภิเชกาภิกษิต์ สรรพทศทิกวิชิตเดโชไชย สกลมไหศวрымหา
สวามินทร์ มเหศวรมหินทรมหารามาธิราชวโรดม บรมนาถ
ชาติอาชันยาศรัย พุทธาทีไทรรัตนศรณารักษ วิศิษฏศักดิ์อัคร
นเรศวราชิบดี เมตตากรุณาเศีตลหฤทัย อโนปไมชบุณยการ
สกลไพศาลมหารัษฏราชิบดีนทร ปรมินทร์ธรรมิกมหาราชา
ธิราช บรมนาถบพิตร พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชดำริว่า พระธรรมปาโมกข์ เป็นผู้ปรีชา
ญาณแตกฉานในพระไตรปิฎกสุตาคัมมัตธรรม สำเร็จภูมิ

วันที่๑๓พฤศจิกายน๒๔๗๕ราชกิจจานุเบกษาเล่ม๔๕หน้า๔๗๓

บาเรียน ๕ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นพระราช
คณะตำแหน่งสามัญและเป็นพระราชคณะผู้ใหญ่ขึ้นไปคือ
พระราชมนู พระเทพเมธี พระโพธิวงศาจารย์ พระธรรม
ปาโมกข์ เป็นลำดับมา ก็รักษาสมณจารคุณสมบัติ และ
ขนบธรรมเนียมประเพณีราชการเรียบร้อย สมควรแก่
ตำแหน่งด้วยดี มีศัลยากรวัตรนำเลื่อมใส ขวนขวายในนานา
กรณียกิจเป็นหิตานุหิตคุณอนงประการ แก่พระบวรพุทธ
ศาสนาและอาณาจักร ในการศึกษาพระปริยัติธรรม พระ
ธรรมปาโมกข์ ได้เป็นอาจารย์ผู้แรกเริ่มสอนพระปริยัติ
ธรรม ในสำนักโรงเรียนอุบลวิทยาคมณวัดสุปัฏน จังหวัด
อุบลราชธานี ในกาลต่อมา โดยความอุตสาหวิริยะอันแรง
กล้า ได้เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทการศึกษาภาษาบาลีและธรรม
ทั่วทุกนครคามนิคมชนบท ในมณฑลภูมิภาควิทยาแห่งสยาม
ประเทศให้เจริญวัฒนาการเป็นลำดับมา ปราบกฐมีพระภิกษุ
สามเณรทรงภูมิบาเรียน นักธรรมนวกะมัชฌิมะและเถรภูมิ
แพร่หลาย ในการศึกษาส่วนภาษาไทย สมัยยังไม่มีเจ้า
หน้าที่กระทรวงธรรมการ ออกไปจัดการศึกษา พระธรรม
ปาโมกข์ ได้เป็นผู้แรกเริ่มประสิทธิ์ประสาทให้การศึกษาแก่
กุลบุตรกุลธิดา โดยจัดตั้งโรงเรียนและจัดหาครูอาจารย์มา

เล่ม ๔ หน้า ๔๘ ๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๕

สอน ตลอดถึงจัดการสอบไล่เองเสร็จ แม้มีเจ้าหน้าที่
กระทรวงธรรมการ ออกไปจัดการศึกษาแล้ว ก็มีได้ละเมิน
ยังช่วยเหลือในส่วนที่เกี่ยถึงโดยประการต่างๆ ซึ่งเป็นการ
อนุเคราะห์กุลบุตรกุลธิดา ให้ได้รับการศึกษาและธรรม
จริยาเป็นอย่างดียิ่ง ทั้งเป็นผู้มีอุตสาหวิริยะเอาใจใส่ในการ
ฝึกหัดอบรมแนะนำสั่งสอน ประชาชนนิกรและบรรพชิต
ให้ประพฤติดำรงอยู่ในกุศลสุจริตธรรมสมาทาน ตามสมควร
แก่ภาวะ และให้รู้จักกรณียกิจอันเป็นหน้าที่ มีอาทิคือ
อบรมสั่งสอน พระภิกษุบริษัทได้ดำรงในศีลาจารวัตรอันดีงาม
ตามสมควรแก่สมณสารูป แนะนำอบรมประชาชนพลเมือง
ให้รู้จักทางประกอบอาชีพ อนามัย อารยธรรมจริยา โนม
นำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตลอดถึง
นำให้เด็กได้ทำพุทธมามกะวิธี โดยพระราชนิยมสมควรแก่
ภาวะวัย ทั้งได้จัดให้พระภิกษุผู้รู้ธรรมสามารถ ประกาศ
สั่งสอนอบรมธรรมจริยาแก่นักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ทั้งที่
เป็น โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนประชาบาล ตลอดทั้ง
ประชาชนเพื่อให้ เป็นพลเมืองดี ประจำอยู่ทั่วทุกจังหวัด
ทุกแขวงตำบล ในมณฑลนครราชสีมา นอกจากนี้ ยังได้

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙ หน้า ๕๙๕

รจนานั่งสื่อต่าง ๆ อันประกอบด้วย สารประโยชน์คุณธรรม
สำหรับแจกจ่ายประชาชนพลเมืองอีกเป็นอันมาก พระธรรม
ปาโมกษ์ ได้เป็นกรรมการสอบพระปริยัติธรรมในสนาม
หลวง เป็นแม่กองสอบธรรมสนามมณฑลนครราชสีมา เป็น
ลำดับมาจนถึงสมัยเปลี่ยนวิธีการสอบให้มีแม่กองแต่ผู้เดียว
ประจำอยู่ในพระนคร ก็ได้เป็นรองแม่กองประจำมณฑล
อีก ในการบริหาร พระธรรมปาโมกษ์ ได้เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะ
มณฑลอิสาน และทำการแทนเจ้าคณะมณฑลมาแต่ครั้งยัง
เป็นมาเรียน ต่อมาได้เป็นเจ้าคณะมณฑล และเจ้าคณะ
ฝ่ายธรรมยุตต์ในภาคอิสาน ครั้นแยกมณฑลอิสานออกเป็น
มณฑลร้อยเอ็ดและมณฑลอุบลก็ได้เป็นเจ้าคณะมณฑลอุบล
และรั้งตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลร้อยเอ็ด เมื่อยุบรวมมณฑล
ทั้งสองเข้าในมณฑลนครราชสีมา ก็ได้เป็นเจ้าคณะมณฑล
นั้น สืบมาจนกาลบัดนี้ อนึ่ง ในคราวที่มณฑลอุดรว่างเจ้า
คณะมณฑลลง ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นผู้รักษาการ
ตำแหน่งนั้น พระธรรมปาโมกษ์ รับภาระธุระในการบริหาร
คณะ โดยน้ำใจหนักแน่นมั่นคง เห็นแก่พระพุทธศาสนา
ตั้งแต่เป็นเจ้าคณะมณฑลมาได้ลาออกลาพัก ตลอดกาล

เล่ม ๔๘ หน้า ๔๘๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๕

นานถึง ๒๘ ปี ได้วางระเบียบแบบแผนการปกครองคณะ
สงฆ์ ในภูมิภาคภาคอีสาน เป็นระเบียบเรียบร้อยสม่ำเสมอ
มาด้วยดี นอกจากนี้ ยังเป็นผู้เห็นประโยชน์ของ
โบราณวัตถุ โบราณคดีเป็นพิเศษ ได้จัดส่งหนังสือพิมพ์
เรื่องราวต่างๆ และวัตถุโบราณของพื้นเมืองภาคอีสาน เข้า
มาไว้ในพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนครเป็นอันมาก พระ
ธรรมปาโมกข์ เป็นผู้มีปรีชาฉลาดสามารถในการเทศนาสั่ง
สอนด้วยญาณวิจิตรปฏิภาณ ให้เหมาะแก่บริษัทผู้ฟัง ถูก
ความต้องการแห่งศาสนาและอาณาจักร เป็นผู้มีขันติวิริยะ
สมรรถภาพในการบริหารคณะและนวัตรมเป็นอันดี ประกอบ
กรณียกิจอันเป็นहितานุहितคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติศาสนา
อันยิ่งใหญ่ไพศาล สมบูรณ์ด้วยสมณจารคุณสมบัติ ถึง
พร้อมด้วยศีลาจารวัตร เป็นสาธุศาสน์และครูฐานีแห่ง
พุทธบริษัท มั่นคงในพรหมจริยวัตรปฏิบัติยังยืนนาน
ประกอบด้วยอรรถहितและปรหิตจริยาอเนกประการ บัดนี้ก็
เป็นผู้เจริญด้วยพรรษายุกาลวิบูลิ สมควรจะดำรงที่พระราช
คณะตำแหน่งเจ้าคณะรองในพระบวรพุทธศาสนาได้

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕ หน้า ๔๘๗

จึงมีพระบรมราชโองการมาณพระบัณฑูรสุรสิงหนาทดำรงส
ตั้ง ให้สถาปนาพระธรรมปาโมกษ์ เป็นพระราชาคณะ
มัชฌิมมหาคณิศวราณายก มีพระราชทินนามตามจารึกใน
หิรัณย์บัฏว่า พระพรหมมุนี ศรีวิสุทธิญาณนายก ตรีปิฎก
ธรรมดั่งการวิภูษิต มัชฌิมคณิศสร บวรสังฆาราม คามวาสี
สถิตณวัดบรมนิวาส ราชวรวิหาร พระอารามหลวง เจ้าคณะ
รองหนกลาง มีฐานานุกิต์ควรตั้งฐานานุกรมได้ ๘ รูป คือ

พระครูปลัดสุวัตตพรหมจริยคุณ สมบูรณ์คณาธิบดี
มัชฌิมสังฆานายก ปิฎกธรรมรักจิต ๑

พระครูวินัยธร ๑

พระครูธรรมธร ๑

พระครูพุทธพากยประกาศ พระครูคู่สวด ๑

พระครูธรรมศาสนอุโฆษ พระครูคู่สวด ๑

พระครูสังฆบริหาร ๑

พระครูสมุห ๑

พระครูใบฎีกา ๑

ขออาราธนาพระคุณจงรับธุระพระพุทธศาสนาเป็นภาระ
สั่งสอนช่วยระงับอภิศรณะและอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรใน
คณะและในพระอารามตามสมควร แก่กำลังและอิสริยยศ

เล่ม ๔๕ หน้า ๕๘๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๕

ที่พระราชทานนี้ และขอจงเจริญ อายุ วรรณะ สุข พล
ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์จิรัสถิตี วิรุพหิไพบูลย์ในพระพุทธ
ศาสนา เทอญ ฯ

ผู้รับพระบรมราชโองการ

พระยามโนปกรณนิติธาดา

ประธานคณะกรรมการราษฎร